

Predikan av Eva Larsen 9 e tref 6 aug 2023 i S:t Peters kyrka

Luk 16:1-13 Goda förvaltare

Det sägs om Mahatma Gandhi att han tappade sin ena sandal när han steg på ett tåg. Då tog han av sig den andra sandalen och kastade ner också den på perrongen. "Varför gjorde du så?" undrade en av hans medresenärer. Han svarade: "En sandal hjälper inte den som hittar den jag tappade."

Bibeltexterna idag inbjuder oss att reflektera över hur vi ser på våra tillgångar. Amos, en rättviseprofet som inte var rädd för att tala rätt ner i rikedomerna och påminde om fattigdomen runt knuten.

En vanlig fråga idag är: Varför gör inte Gud något åt all fattigdom i världen? Ett svar är att det gör han. Han har skapat dig och mig. Hur förvaltar vi det uppdraget?

Redan från skapelsens början har vi fått uppdraget att vårda och värda det som Gud skapat. Allt är skapat för att ära Gud. Och Gud äras när allt han skapat får fylla sin uppgift – att vara en del av den relation som återspeglar Gud själv. Treenig Gud som både utger sig själv, och som är mottagande och som också är kanalen där gåvor förmedlas.

Och i detta har människan fått en särskild uppgift att vaka över denna ordning. Inte minst i israeliternas ökenvandring som leddes av Mose blir det tydligt att jag har ett ansvar att inte bara tänka på mig själv. Mannat räckte så länge alla fick tillräckligt, inte mer. Och tog man mer för egen del, ruttnade det.

I liknelsen från Lukasevangeliet berättar Jesus om en ohederlig förvaltare som förskingrade pengar från sin herre. Förvaltaren blir orolig och beslutar sig för att göra något åt sin situation. Han inser att han själv är beroende av andras välvilja, så han använder den insikten till att göra gott också mot andra. Visserligen för att rädda sig själv, men han är definitivt något på spåren. Godhet föder godhet.

Han drog av på skulden till de som stod i skuld till den rike mannen. Han tillämpade helt enkelt skuldavskrivning och möjligen använde han sina egna pengar för att täcka upp den summa som fattades. Och den här vägen visade sig vara ett bra val.

Jesus sa att han handlade klokt. Och la till att vi borde handla lika klokt som han. Från att ha förskingrat pengar för egen räkning gör han nu något som är gott för andra. Visserligen för eget syfte, men det beröms ändå av Jesus.

Texten handlar om hur vi handskas med våra pengar (mammon). Den här världens människor, säger Jesus, förstår att använda pengarna för sina egna syften. Hans poäng är att vi borde vara lika kloka när det gäller att använda de pengar vi har tillgång till för Guds syften.

Hur ser vi på pengar i vår tid? Att de är viktiga förstår vi av alla låneinstitut som ringer och vill hjälpa oss att lägga om våra lån så att vi får så låg ränta som möjligt. Det finns också en skog

av möjligheter att placera dem så de ger så hög avkastning som möjligt. Samtidigt vill man placera dem säkert. För på pengarna bygger man sin framtid.

Men så visar bibeln på en alternativ hållning. Ljusets människor kan skiljas från dem utan att sakna dem och vara frikostiga med dem när deras Herre vill det. Som förvaltare åt mammon är de rena förskingrare. Men de är trogna förvaltare åt Gud. För världens människor är det viktigt att skaffa pengar och behålla dem. För ljusets människor är det viktigt att använda dem på rätt sätt. Och det kan alltså betyda: att göra av med dem på rätt sätt.

Med andra ord: Allt som finns på jorden, allt det vi har tillgång till, är en annans egendom. Det är något vi förvaltar för en tid. Men det finns något som verkligen *är* vårt, något som aldrig kommer att tas ifrån oss. Det är det nya livet, vår del i Guds rike.

Hur förvaltar vi då det vi äger? De tidiga kyrkofäderna sa att om vi har två mantlar har vi stulit den ena. För det finns någon annan som behöver den. Gandhi sa samma sak, utifrån Bibelns undervisning. Tanken är att det jordiska är "en annans egendom" som vi förvaltar en tid, eller en gemensam tillgång som jag eller vi förvaltar.

Och hur ska förhålla vi oss till de fattiga på vår jord? Det leder över till en annan viktig del i Guds skapelsetanke. Som handlar om fredliga relationer mellan allt skapat. En syn på våra medmänniskor som omistliga delar i Guds hushåll men också en syn på vår medmänniska som en avbild av Gud.

En kyrkoledare sa vid ett kyrkomöte där man beslutat om bistånd till hans fattiga land: "Nu önskar vi också att ni blir våra vänner." Det handlar om relationer, om gemenskap. Inte vi och dom, utan ett enda "vi".

I mitt möte med Benediktinorden har jag blivit tagen av deras gästfrihet. För dem är det viktigt att duka vackert när gäster kommer på besök. För vem är gäst och vem är värd? Vem söker oss och vem finner vi när vi utövar gästfrihet?

I den benediktinska traditionen är gästfriheten central. Att Jesus Kristus kommer till oss och vill bo hos oss är källan till all gästfrihet. Vad kan man lära idag av den helige Benediktus som levde i början av 500-t?

I Benedikts Regel om klostrets portvakter: Portvakten ska ha sin cell invid porten, så att besökare alltid finner någon där som de kan få besked av. "Så snart någon klappat på porten eller en fattig ropat, skall han svara: 'Gud vare tack' eller 'Välsigna mig'." Det är alltså inte munken som välsignar besökaren; munken är den som ber om välsignelse. Han ser Kristus i den som kommer och ber honom om välsignelse.

Regeln om gästfrihet: Alla munkar skall skynda emot gästen, falla ner till marken och tillbe Kristus i den som kommer. Så skall alla gäster tas emot. Den sociala rangen får inte spela någon roll. Alla människor skall hedras. Det är t o m så att de fattiga skall bevisas större heder. De rika och inflytelserika kan ju tala för sig själva och ta för sig, vilket de "fattiga" inte har förmåga till. Vi är väl alla "fattiga" i något avseende?

Och för att inte riskera att bli utbrända finns också denna förmaning: Hur skall då gästen förhålla sig? Inte vålla oro med överdrivna krav, utan vara nöjd med det han finner på platsen. Gästfriheten är alltså ömsesidighetens hemlighet. Vi förmedlar Kristi kärlek till varandra. Delar längtan att växa i tro, hopp och kärlek.

Dagens evangelietext inbjuder till eftertanke. Den är på många sätt utmanande för oss i rika länder. För judarna i bibelns tid sågs materiell rikedom som något gott, men samtidigt fanns också insikten om att den var förgänglig. Det är något som den senaste tidens ekonomiska oro i världen har bevisat. Var har vi vår trygghet?

Och hur förvaltar vi det vi äger? Vi talar inte längre så ofta om tiondegivande i våra församlingar. Men angående just tiondegivandet sa någon att Gud är nog mer intresserad av vad vi gör med de återstående 90 %.

Det är utmanande att tänka så om allt vi har till vårt förfogande. Hur förvaltar vi vår tid? Vad prioriterar vi? Hur förvaltar vi gemenskapen med andra? Osv. Kanske den största utmaningen för oss i väst är utmaningen att vara sårbara. Hur nära varandra vågar vi komma?

Under Prideveckan besöktes Kyrkorna på Pride av internationella deltagare. De kom till våra bruncher i Immanuelskyrkan och till tältet i Pride park på Östermalms IP där Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan tillsammans var engagerade. Jag hörde hur det pratades runt borden och hur livet delades. Efteråt sa en av dem att så här har de aldrig tidigare blivit bemötta i Sverige. Deras erfarenhet var att vi svenskar är avvaktande och blyga. Jag var glad att Kyrkorna på Pride kunde rasera den fördömen, men det sa också något om kyrkans uppdrag att vara en inkluderande gemenskap. Jag är glad att vi kunde gestalta det på Kyrkorna på Pride.

”Den som är trogen i smått är trogen också i stort” sa Jesus. ...” Det handlar om de små vardagsbesluten. Och om de tillfällen som ges i varje ögonblick. Att göra det till en andlig vana.

För några år sen gick jag till en sjukgymnast för besvär med ryggen. Hon använde bilden av en motorväg och åkern bredvid och kopplade den till att få upp en vana att gå den nya vägen. Motorvägen är den väg jag går på men som inte är bra för mig. Jag vill hellre hitta en framkomlig väg genom åkern men den måste trampas upp. Flera gånger och återkommande. Det är vad andliga vanor handlar om. Att de till slut blir lika naturliga som att andas.

Hur kan vi leva annorlunda liv som gör skillnad? För oss själva och för andra? Jesus inbjuder oss att överlåta oss åt varandra till en gemenskap som blir ett hoppets tecken i en splittrad värld. Vi jämför oss ofta med andra. Vilken är vår referenspunkt: Grannen som har det bättre än jag eller bibelns ord om rättvisa?

Det är så klart inte fel att spara. Någon berättade om en nötskrika utanför hans fönster som i början av sommaren dök ner till sitt förråd av ekollon som han sparat sen hösten. Och gjorde reflektionen att den hade tillräckligt men samtidigt var beroende av Gud för nya ekollon till hösten.

Frågan är till vad eller vem vi förlitar oss djupast sett. Och hur mycket är egentligen tillräckligt? När är mitt hus tillräckligt fint? Hur välfylld behöver min garderob bli? Och hur många av mina ägodelar är det tid att skiljas från? Vilka ska jag ge bort och kommer jag i så fall att ge bort de bästa?

Jag fick en tankeställare när jag körde några kartonger till Hela Människans second hand-butik. En man stod utanför och tog emot. Jag frågade var jag skulle ställa mina kartonger. "Det är lite fullt här" svarade han. Och så pekade han på en stor hög som stod staplad vid dörren av saker som människor skänkt men som var så trasigt eller slitet att det inte var möjligt att sälja och därför skulle till soptippen. En övervägande del av allt som skänks till second hand-butiker och insamlingar i Sverige måste lämnas till återvinningen.

Hanterar vi pengar på ett sätt som ärar Gud? Som hjälper fattiga? Hanterar vi vår tid på ett sätt som ärar Gud och ger ensamma tröst? Är vi en motkultur till girighet och ensamhet? Det är allvarliga frågor som vi alltid behöver reflektera över.

Hur förvaltar vi vår tid på jorden? En vägledning kan vara att ha gästfrihetens livshållning i mötet med människor. En annan att vara vaksamma så inte pengarna äger oss. Och att alltid komma ihåg uppdraget vi fått att vårda och vörda det Gud skapat.